

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15003224	IES Fernando Blanco	Cee	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Bacharelato	Latín I	1º Bac.	4	140

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	9
4.1. Concrecións metodolóxicas	19
4.2. Materiais e recursos didácticos	20
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	22
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	23
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	25
5.4. Procedemento para acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias	27
6. Medidas de atención á diversidade	28
7.1. Concreción dos elementos transversais	29
7.2. Actividades complementarias	33
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	33
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	34
9. Outros apartados	34

1. Introducción

A presente programación está elaborada para a materia Latín I do primeiro curso do Bacharelato de Humanidades e Ciencias Sociais seguindo o marco legal indicado a continuación:

- Lei Orgánica 3/2020, do 29 de decembro, pola que se modifica a Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación.
- Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.
- Decreto 157/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo do Bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.
- ORDE do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.
- ORDE do 26 de maio de 2023 pola que se desenvolve o Decreto 157/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia e se regula a avaliación nesa etapa educativa.
- ORDE do 3 de maio de 2023 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2023/24 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia.
- RESOLUCIÓN do 6 de xuño de 2023, da Dirección Xeral de Ordenación e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de educación infantil, educación primaria, educación secundaria obrigatoria e bacharelato no curso académico 2023/24.

A materia de Latín ten como principal obxectivo o desenvolvemento dunha conciencia crítica e humanista desde a que poder entender e analizar as achegas da civilización latina á identidade europea. Para acadar isto o seu estudo céntrase en tres piares:

- a lingua, os textos e a súa comprensión
- a aproximación crítica ao mundo romano
- o estudo do patrimonio cultural e o legado da civilización latina.

A comprensión do texto está no centro dos procesos de ensino e aprendizaxe das linguas e culturas clásicas.

Así mesmo, a materia de Latín parte dos textos para favorecer a aproximación crítica ás achegas máis importantes do mundo romano. Esta aproximación resulta especialmente relevante para adquirir un xuízo crítico e estético nas condicións cambiantes dun presente en constante evolución. Esta materia prepara o alumnado para comprender criticamente ideas relativas á propia identidade, á vida pública e privada, á relación do individuo co poder e a feitos sociopolíticos e históricos, por medio da comparación entre os modos de vida da antiga Roma e os actuais, contribuíndo así a desenvolver a súa competencia cidadá.

A partir do estudo do legado romano recoñecemos na vida cotiá a herdanza directa da civilización latina. A preservación, conservación e restauración deste legado supón, tamén, unha oportunidade para que o alumnado coñeza as posibilidades profesionais no ámbito dos museos, as bibliotecas ou a xestión cultural e a conservación do patrimonio.

Os descritores operativos, especialmente da competencia plurilingüe, da competencia en comunicación lingüística e da competencia cidadá, deseñan os obxectivos desta materia. O enfoque plurilingüe da materia de Latín en bacharelato implica unha reflexión sobre o funcionamento da propia lingua latina, pero tamén das linguas coñecidas polo alumnado.

Os obxectivos que se acadan co estudo desta disciplina ofrecen a oportunidade de establecer un diálogo entre presente e pasado desde unha perspectiva crítica e humanista: por un lado, situando o texto, a súa comprensión e/ou a súa tradución e a produción lingüística activa, como elementos fundamentais na aprendizaxe das linguas clásicas e como porta de acceso á súa cultura e civilización; e, polo outro lado, desenvolvendo ferramentas que favorezan a reflexión crítica, persoal e colectiva ao redor dos textos e do legado da civilización latina, e a súa achega á cultura, á sociedade, á política e á identidade europea.

A materia distribúese en catro bloques:

1. Comprensión e interpretación dos textos.

Céntrase na aprendizaxe da lingua latina como ferramenta para acceder a fragmentos e textos de diversa índole a través da lectura directa e a tradución.

2. Latín e plurilingüismo.

Céntrase nas nocións de evolución fonética e na identificación e recoñecemento dos formantes latinos, contribuíndo á ampliación do repertorio léxico do alumnado.

3. A antiga Roma.

Comprende os coñecementos e estratexias necesarios para o desenvolvemento dun espírito crítico e humanista,

fomentando a reflexión sobre as semellanzas e diferenzas entre pasado e presente.

4. Legado e patrimonio.

Recolle os coñecementos, destrezas e actitudes que permiten a aproximación á herdanza da civilización latina recoñecendo e apreciando o seu valor como fonte de inspiración, como testemuño da historia e como unha das principais raíces da cultura europea.

A materia Latín I impártese no IES Fernando Blanco durante o curso 2023-24 a un grupo de seis alumnos e alumnas dos que dous alumnos cursaron a materia de Latín en 4º ESO. Hai alumnado que repite curso pero non cursou a materia Latín I o curso pasado. A maioría do alumnado ten coñecemento da civilización romana porque traballaron contidos deste tipo noutras materias como Cultura Clásica ou Xeografía e historia.

O IES Fernando Blanco está ubicado no centro urbano do pobo de Cee, na zona coñecida como Costa da Morte. Cee está considerado como a capital da comarca debido ao seu desenvolvemento industrial, educativo, sanitario e comercial. A súa contorna ten un marcado carácter rural onde a actividade produtiva máis significativa está baseada no sector primario e terciario e a lingua empregada é maioritariamente o galego, salvo nos centros urbanos nos que empeza a predominar o uso do castelán.

No IES Fernando Blanco impártese ESO, Bacharelato, Formación Profesional Básica, Ciclos formativos medios e superiores de varias familias, EBI, ensinanzas non regradas, ESA e o programa CUALE, albergando tamén a sección da EOI de Cee. A oferta educativa do pobo complétase co IES Agra de Raíces, co CEIP Eugenio López e co centro concertado Manuela Rial Mouzo.

A este centro acode alumnado de toda a comarca, sendo o alumnado principalmente de Corcubiión, Muxía, Fisterra e Cee. O IES Fernando Blanco é o máis antigo da comarca e conta cun grande valor histórico tanto a nivel do propio edificio coma da labor desenvolvida ao longo dos anos.

O centro está equipado con EDI, ordenador e internet en tódalas aulas, dispoñendo ademais de dúas aulas de informática á disposición das materias baixo petición, salón de actos e biblioteca.

As clases de Latín I impártese na aula 501, aula destinada ás materias do Departamento de Latín e Grego e sitúase nun dos edificios anexos que conforman o IES Fernando Blanco. O feito de contar cunha aula materia facilita ter a man todos os materiais dos que dispón o departamento e ademais contar cunha decoración propia que redonda dun modo agradable no benestar do profesorado e alumnado e no proceso de ensinanza-aprendizaxe.

A materia impartirase en lingua galega pero sempre haberá que facer referencia ao castelán, para ver a evolución do latín ás dúas linguas e as diferenzas entre ambas.

Participarase co alumnado desta materia no proxecto Contratos programa dentro do itinerario INCLÚE no apartado EMOCIÓN-A-T.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Comprender e/ou producir textos latinos de dificultade crecente e xustificar a súa comprensión e/ou produción, identificando e analizando os aspectos básicos da lingua latina, en sentido amplo, as súas unidades lingüísticas e reflexionando sobre elas mediante a comparación coas linguas de ensino e con outras linguas do repertorio individual do alumnado, e poñendo en práctica, se se considera oportuno, habilidades comunicativas tanto orais como escritas, para realizar unha lectura comprensiva, directa e eficaz e unha interpretación razoada do seu contido e, de ser o caso, unha produción oral e/ou escrita correcta.	1-2	2	1-2					

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX2 - Distinguir os formantes latinos e explicar os cambios que tivesen lugar ao longo do tempo, comparándoos cos das linguas de ensino e outras linguas do repertorio individual do alumnado, para deducir o significado etimolóxico do léxico coñecido e os significados de léxico novo ou especializado.		2-3	1		50			
OBX3 - Ler, interpretar e comentar textos latinos de diferentes xéneros e épocas, asumindo o proceso creativo como complexo e inseparable do contexto histórico, social e político e das súas influencias artísticas, para identificar a súa xenealoxía e a súa achega á literatura europea.	4							1-2
OBX4 - Analizar as características da civilización latina no ámbito persoal, relixioso e sociopolítico, adquirindo coñecementos sobre o mundo romano e comparando criticamente o presente e o pasado, para valorar as achegas do mundo clásico latino á nosa contorna como base dunha cidadanía democrática e comprometida.	3	3		1	31	1		
OBX5 - Valorar criticamente o patrimonio histórico, arqueolóxico, artístico e cultural herdado da civilización latina, interesándose pola súa sustentabilidade e recoñecendoo como produto da creación humana e como testemuño da historia, para explicar o legado material e inmaterial latino como transmisor de coñecemento e fonte de inspiración de creacións modernas e contemporáneas.	3			2		1-4	1	1-2

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Roma, caput mundi	Na unidade 1 traballáse o marco xeográfico e histórico da civilización romana co obxectivo de que o alumnado acade os coñecementos imprescindibles para que sexa capaz de situar no tempo e espazo os acontecementos máis salientables. - Situación xeográfica de Roma - Xeografía do proceso de expansión de Roma - Nome e función dos sitios máis	4	6	X		

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Roma, caput mundi	<p>importantes de Roma</p> <ul style="list-style-type: none"> - Orixe de Roma segundo a lenda e a historia - Etapas da historia de Roma - Personaxes máis relevantes da historia de Roma <p>Búscase que o alumnado obteña unha visión xeral da historia romana desde a súa fundación ata a caída do imperio. Inclúese nesta unidade o proceso de conquista e romanización de Hispania e Gallaecia, incidindo nos efectos reais da dominación romana no territorio da Península Ibérica.</p>	4	6	X		
2	Lapis niger	<p>A unidade 2 comeza co estudo do latín como lingua indoeuropea, concepto de parentesco lingüístico, tipoloxías lingüísticas, etc. A partir de aquí estudaranse as distintas etapas do latín na súa evolución e as variedades da lingua latina.</p> <p>Afondamento na relación entre o latín e as linguas romances: palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.</p> <p>Abecedario, pronunciación e breve introdución á prosodia latina.</p> <p>Nesta unidade estudaremos tamén as clases de palabras, diferenciando as palabras variables das invariables, e faremos unha breve introdución á morfoloxía introducindo o concepto de lingua flexiva (flexión nominal, pronominal e verbal), caso e declinación. No que respecta á morfoloxía verbal comezarase co seu enunciado e coa identificación das conxugacións.</p>	4	6	X		
3	Rosa, rosae	<p>A unidade 3 afonda no estudo da morfoloxía nominal e verbal que se comezou na unidade anterior.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1ª declinación: substantivos - 2ª declinación: substantivos e adxectivos - Verbos: tempos do tema de presente do modo indicativo 	7	9	X		
4	Carpe diem	<p>A unidade 4 céntrase no léxico. Ademais do vocabulario básico latino que o alumnado debe adquirir, o estudo do léxico desta unidade tamén abrangue o vocabulario específico.</p> <p>O alumnado debe coñecer nesta unidade o significado das palabras invariables máis importantes e unha lista pechada de verbos e substantivos da 1ª e 2ª declinación.</p>	4	6	X		

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
4	Carpe diem		4	6	X		
5	O tempora! O mores!	<p>Nesta unidade trátanse as clases sociais en Roma e a súa evolución, así como as institucións e formas de goberno. Ademais estudaranse as formas de vida e a educación en Roma. Especial relevancia terá o tratamento do tema da escravitude e da muller.</p> <p>O obxectivo desta unidade é que o alumnado reflexione sobre os grandes cambios que desde o punto de vista social e político separan o mundo antigo do moderno.</p>	4	6		X	
6	Urbs	<p>A unidade 6 continúa o estudo da morfoloxía nominal e verbal comezado no 1º trimestre. Rematarase o estudo das declinacións e dos tempos verbais que quedan e comezarase co estudo da flexión pronominal.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3ª declinación: substantivos e adxectivos - 4ª e 5ª declinación: substantivos e adxectivos - Verbos: tempos do tema de perfecto do modo indicativo - Pronomes persoais 	7	9		X	
7	Beatus ille	<p>A unidade 7 recolle o estudo do léxico correspondente ao 2º trimestre. Ademais do vocabulario básico latino que o alumnado debe adquirir, o estudo do léxico desta unidade tamén abrangue a composición e derivación e a etimoloxía. O alumnado debe coñecer nesta unidade o significado dunha lista pechada de verbos e substantivos da 3ª, 4ª e 5ª declinación.</p>	4	6		X	
8	Vascula Apollinaria	<p>A unidade 8 permite ver a achega da cultura grega na civilización romana e a influencia da mitoloxía clásica na nosa literatura e nas artes plásticas. Ademais a influencia da mitoloxía clásica chega a outros campos como a publicidade, o deporte e outras manifestacións populares actuais.</p> <p>O estudo da mitoloxía irá ligado ó estudo da arte romana. Estudaranse as súas características, as principais obras artísticas, a súa inspiración na arte grega e a pegada na nosa arte. Será de gran importancia no estudo da arte romana o retrato e o relevo, dúas manifestacións artísticas xenuinamente romanas.</p>	4	6			X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
8	Vascula Apollinaria	A unidade completarase co estudo dos principais sitios arqueolóxicos e museos relacionados coa antigüidade clásica. A unidade 8 remata co estudo das obras públicas construídas polos romanos e o urbanismo das súas cidades.	4	6			X
9	Ad kalendas graecas	A unidade 9 continúa o estudo da morfoloxía pronominal comezado no trimestre anterior. - Pronomes demostrativos - Pronome fórico, enfático e de identidade - Pronome relativo Nesta unidade remátase o estudo da morfoloxía verbal co modo indicativo da voz pasiva.	7	9			X
10	Calamo currente	A unidade 10 abrangue a evolución fonética e o uso de expresión latinas nas nosas linguas. A partir de étimos latinos o alumnado aplicará as principais regras de evolución fonética: vogais, ditongos, consoantes, xeminadas, grupos consonánticos, etc. Completamos esta unidade coas destrezas comunicativas da lingua latina.	5	7			X
11	Alea iacta est	A unidade 11 constitúe o eixe desta materia. O labor de análise morfosintáctica e tradución e comprensión dos textos é a pedra angular do estudo da lingua latina. Non ten sentido o estudo das unidades anteriores se despois non se aplican os coñecementos acadados na análise e tradución. Por iso se dedica a esta unidade o maior número posible de sesións lectivas ao longo dos tres trimestres e o peso na materia é tan alto. O alumnado progresará paulatinamente na análise e tradución de frases e textos latinos. Comezase no 1º trimestre con oración simple e compostas por coordinación. No 2º trimestre afondarase na sintaxe dos casos, en concreto, afondarase no estudo dos complementos circunstanciais xa tratados no trimestre anterior e introduciranse formas pronominais. No 3º trimestre o alumnado fará fronte a construcións menos sinxelas como oración pasivas, oracións con comparativos e superlativos, oracións de relativo e oracións de infinitivo concertado.	50	70	X	X	X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Roma, caput mundi	6

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Explicar, a partir de criterios dados, os procesos históricos e políticos, as institucións, os modos de vida e os costumes da sociedade romana, comparándoos cos das sociedades actuais, valorando as adaptacións e os cambios experimentados á luz da evolución das sociedades e os dereitos humanos, e favorecendo o desenvolvemento dunha cultura compartida e unha cidadanía comprometida coa memoria colectiva e os valores democráticos.	Explicar as distintas etapas da historia de Roma cos acontecementos e personaxes históricos máis importantes de cada unha delas.	PE	70
CA4.6 - Explorar as pegadas da romanización e o legado romano na contorna do alumnado, a partir de criterios dados, aplicando os coñecementos adquiridos e reflexionando sobre as implicacións dos seus distintos usos, dando exemplos da persistencia da Antigüidade clásica na súa vida cotiá presentando os seus resultados a través de diferentes soportes.	Explorar as pegadas da romanización na contorna do alumnado.	TI	30

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Xeografía do proceso de expansión de Roma desde o seu nacemento ata a desaparición do Imperio romano. - Xeografía do proceso de expansión de Roma na Península Ibérica. A Hispania tardorromana; suevos e visigodos. - Topografía da antiga Roma, nome e función dos sitios centrais da cidade. - Historia da antiga Roma: <ul style="list-style-type: none"> - Etapas da historia de Roma (monarquía, república, imperio). - Fitos da historia do mundo romano entre os séculos VIII a. de C. e V d. de C. - Lendas e principais episodios da historia de Roma. - Personalidades históricas relevantes da historia de Roma, a súa biografía en contexto e a súa importancia para Europa. - Influencias da cultura grega na civilización latina. - Relación de Roma con culturas estranxeiras (Grecia, o cristianismo). Roma como exemplo de potencia imperialista: desmitificación da dominación romana. - O mar Mediterráneo como encrucillada de culturas onte e hoxe. Da Europa mediterránea á Europa continental. - Conceptos de legado, herdanza e patrimonio.

Contidos
- A romanización de Hispania e as pegadas da súa persistencia. A romanización de Gallaecia no contexto da Hispania romana; semellanzas e diferenzas.

UD	Título da UD	Duración
2	Lapis niger	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Realizar a lectura directa de textos latinos sinxelos identificando as unidades lingüísticas básicas da lingua latina, comparándoas coas das linguas do repertorio lingüístico propio e asimilando os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais do latín.	Realizar a lectura directa de textos latinos sinxelos identificando as unidades lingüísticas básicas da lingua latina e asimilando os aspectos da morfoloxía nominal e verbal tales como declinacións, casos e enunciados e conxugacións dos verbos.	TI	100
CA1.5 - Rexistrar os progresos e dificultades de aprendizaxe da lingua latina, seleccionando as estratexias máis adecuadas e eficaces para superar esas dificultades e consolidar a súa aprendizaxe, realizando actividades de planificación da propia aprendizaxe, autoavaliación e coavaliación, como as propostas no Portfolio Europeo das Linguas (PEL) ou nun diario de aprendizaxe, facéndoos explícitos e compartíndoos.	Rexistrar os progresos e dificultades de aprendizaxe na lingua latina.		
CA2.4 - Identificar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da diversidade como riqueza cultural, lingüística e dialectal, a partir de criterios dados.	Identificar prexuízos e estereotipos con respecto ás familias lingüísticas e ao alfabeto, adoptando actitudes de respecto a e valorando a diversidade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Unidades lingüísticas da lingua latina. - O abecedario. A acentuación e as distintas pronuncias da lingua latina: clásica, eclesiástica e nacionais. - Clases de palabras. - Concepto de lingua flexiva: flexión nominal e pronominal (sistema casual e declinacións), flexión verbal (sistema de conxugacións). - Sistemas de escritura ao longo da historia. - Evolución do latín: as linguas indoeuropeas, etapas da lingua latina, latín vulgar e latín culto, lingua falada e lingua escrita. - Influencia do latín na evolución das linguas de ensino e do resto de linguas que conforman o repertorio lingüístico individual do alumnado. - O latín como lingua de cultura e prestixio; causas e consecuencias. Analoxía con contextos modernos. - O latín como instrumento que permite un mellor coñecemento das linguas de estudo e un máis fácil achegamento

Contidos

- a outras linguas modernas, romances e non romances.
- Respecto por todas as linguas e aceptación das diferenzas culturais das xentes que as falan.
- Ferramentas analóxicas e dixitais para a aprendizaxe, a comunicación e o desenvolvemento de proxectos con falantes ou estudantes de latín no ámbito transnacional.

UD	Título da UD	Duración
3	Rosa, rosae	9

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Realizar a lectura directa de textos latinos sinxelos identificando as unidades lingüísticas básicas da lingua latina, comparándoas coas das linguas do repertorio lingüístico propio e asimilando os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais do latín.	Realizar a lectura directa de textos latinos sinxelos asimilando os aspectos da morfoloxía nominal e verbal mediante a análise morfolóxica de substantivos, adxectivos e verbos.	PE	90
CA1.5 - Rexistrar os progresos e dificultades de aprendizaxe da lingua latina, seleccionando as estratexias máis adecuadas e eficaces para superar esas dificultades e consolidar a súa aprendizaxe, realizando actividades de planificación da propia aprendizaxe, autoavaliación e coavaliación, como as propostas no Portfolio Europeo das Linguas (PEL) ou nun diario de aprendizaxe, facéndoos explícitos e compartíndoos.	Rexistrar os progresos e dificultades de aprendizaxe de elementos da morfoloxía nominal e verbal, realizando actividades de planificación, autoavaliación e coavaliación.	TI	10

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Unidades lingüísticas da lingua latina.
- Concepto de lingua flexiva: flexión nominal e pronominal (sistema casual e declinacións), flexión verbal (sistema de conxugacións).

UD	Título da UD	Duración
4	Carpe diem	6

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Deducir o significado etimolóxico dun termo de uso común e inferir o significado de termos de nova aparición ou procedentes de léxico especializado aplicando, de maneira guiada, estratexias de recoñecemento de formantes latinos atendendo aos cambios fonéticos, morfolóxicos ou semánticos que tivesen lugar.	Deducir o significado de palabras básicas do vocabulario latino aplicando raíces e formantes latinos coñecidos.	PE	90
CA1.7 - Planificar e participar, cando se considere necesario, en diálogos breves e sinxelos sobre temas cotiáns, próximos á súa experiencia, apoiándose en recursos tales como a repetición, o ritmo pausado ou a linguaxe non verbal, e mostrando empatía e respecto pola cortesía lingüística e as opinións das persoas interlocutoras.	Planificar e participar en diálogos breves e sinxelos sobre temas cotiáns, utilizando correctamente elementos da morfoloxía nominal.	TI	10

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Destrezas comunicativas do uso da lingua latina. - Léxico común de interese e/ou uso cotián para o alumnado: espazo, tempo e/ou vida diaria. Estratexias de enriquecemento léxico (derivación, polisemia, sinonimia...). - Léxico: - Significado e definición de palabras de uso común nas linguas de ensino a partir dos seus étimos de orixe latina. - Expresións e léxico específico básico para reflexionar e compartir a reflexión sobre a comunicación, a lingua, a aprendizaxe e as ferramentas de comunicación e aprendizaxe (metalinguaxe).

UD	Título da UD	Duración
5	O tempora! O mores!	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Explicar, a partir de criterios dados, os procesos históricos e políticos, as institucións, os modos de vida e os costumes da sociedade romana, comparándoos cos das sociedades actuais, valorando as adaptacións e os cambios experimentados á luz da evolución das sociedades e os dereitos humanos, e favorecendo o desenvolvemento dunha cultura compartida e unha cidadanía comprometida coa memoria colectiva e os valores democráticos.	Explicar as institucións políticas, as clases sociais, os modos de vida e os costumes da sociedade romana, a familia e a educación.	PE	80

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Debater sobre a importancia, evolución, asimilación ou cuestionamento de diferentes aspectos do legado romano na nosa sociedade, utilizando estratexias retóricas e oratorias de maneira guiada, mediando entre posturas cando sexa necesario, seleccionando e contrastando información e experiencias veraces e mostrando interese, respecto e empatía por outras opinións e argumentacións.	Debater sobre a importancia de diferentes aspectos do legado romano na nosa sociedade.	TI	20
CA3.3 - Investigar, de maneira guiada, o patrimonio histórico, arqueolóxico, artístico e cultural herdado da civilización latina, actuando de forma adecuada, empática e respectuosa e interesándose polos procesos de construción, preservación, conservación e restauración e por aquelas actitudes cívicas que aseguran a súa sustentabilidade.	Investigar os principais sitios arqueolóxicos, museos e festivais relacionados coa civilización latina, interesándose por aquelas actitudes cívicas que aseguran a súa sustentabilidade.		
CA4.1 - Explicar, a partir de criterios dados, os procesos históricos e políticos, as institucións, os modos de vida e os costumes da sociedade romana, comparándoos cos das sociedades actuais, valorando as adaptacións e os cambios experimentados e favorecendo o desenvolvemento dunha cultura compartida.	Comparar as institucións políticas, as clases sociais, os modos de vida e os costumes da sociedade romana, a familia e a educación cos das sociedades actuais,		
CA4.5 - Investigar, de maneira guiada, o patrimonio histórico, arqueolóxico, artístico e cultural herdado da civilización latina, actuando de forma adecuada, empática e respectuosa e interesándose polos procesos de construción, preservación, conservación e restauración e por aquelas actitudes cívicas que aseguran a súa sustentabilidade.	Investigar os principais sitios arqueolóxicos, museos e festivais relacionados coa civilización latina, interesándose por aquelas actitudes cívicas que aseguran a súa sustentabilidade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Historia e organización política e social de Roma como parte esencial da historia e cultura da sociedade actual. - Institucións, crenzas e formas de vida da civilización latina desde a perspectiva sociocultural actual: escravitude e exclusión da muller. - A achega de Roma á cultura e ao pensamento da sociedade occidental. - Obras públicas e urbanismo: construción, conservación, preservación e restauración. A súa pegada na Galicia moderna. - As institucións políticas romanas e a súa influencia e persistencia no sistema político actual. - A educación na antiga Roma: etapas educativas.

UD	Título da UD	Duración
6	Urbs	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Realizar a lectura directa de textos latinos sinxelos identificando as unidades lingüísticas básicas da lingua latina, comparándoas coas das linguas do repertorio lingüístico propio e asimilando os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais do latín.	Realizar a lectura directa de textos latinos sinxelos asimilando os aspectos da morfoloxía nominal, pronominal e verbal mediante a análise morfolóxica de substantivos, adxectivos, pronomes e verbos.	PE	90
CA1.5 - Rexistrar os progresos e dificultades de aprendizaxe da lingua latina, seleccionando as estratexias máis adecuadas e eficaces para superar esas dificultades e consolidar a súa aprendizaxe, realizando actividades de planificación da propia aprendizaxe, autoavaliación e coavaliación, como as propostas no Portfolio Europeo das Linguas (PEL) ou nun diario de aprendizaxe, facéndoos explícitos e compartíndoos.	Rexistrar os progresos e dificultades de aprendizaxe de elementos da morfoloxía nominal, pronominal e verbal, realizando actividades de planificación, autoavaliación e coavaliación.	TI	10

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Unidades lingüísticas da lingua latina. - Concepto de lingua flexiva: flexión nominal e pronominal (sistema casual e declinacións), flexión verbal (sistema de conxugacións).

UD	Título da UD	Duración
7	Beatus ille	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Deducir o significado etimolóxico dun termo de uso común e inferir o significado de termos de nova aparición ou procedentes de léxico especializado aplicando, de maneira guiada, estratexias de recoñecemento de formantes latinos atendendo aos cambios fonéticos, morfolóxicos ou semánticos que tivesen lugar.	Deducir o significado de palabras básicas do vocabulario latino aplicando raíces e formantes latinos coñecidos.	PE	90
CA2.3 - Explicar, de maneira guiada, a relación do latín coas linguas modernas, analizando os elementos lingüísticos comúns de orixe latina e utilizando de forma guiada estratexias e coñecementos das linguas e linguaxes que conforman o repertorio do alumnado.	Explicar a relación do latín con outras linguas a través do vocabulario.	TI	10

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Léxico:

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Lexemas, prefixos e sufixos de orixe latina presentes no léxico de uso común e no específico das ciencias e a técnica. - Interese por coñecer o significado etimolóxico das palabras e a importancia do uso adecuado do vocabulario como instrumento básico na comunicación.

UD	Título da UD	Duración
8	Vascula Apollinaria	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.4 - Identificar e explicar o legado material e inmaterial da civilización latina como fonte de inspiración, analizando producións culturais e artísticas posteriores a partir de criterios dados.	Analizar obras de arte de tema mitolóxico dadas e identificar e explicar o legado da civilización latina como fonte de inspiración identificando aspectos relacionados cos deuses olímpicos.	PE	85
CA4.2 - Debater sobre a importancia, evolución, asimilación ou cuestionamento de diferentes aspectos do legado romano na nosa sociedade, mediando entre posturas, seleccionando e contrastando información.	Defender e argumentar axeitadamente a postura escollida ou asignada sobre a importancia do legado romano na nosa sociedade.	TI	15
CA4.3 - Investigar de maneira progresivamente autónoma aspectos do legado da civilización latina no ámbito persoal, relixioso e sociopolítico localizando, seleccionando, contrastando e reelaborando información procedente de diferentes fontes, calibrando a súa fiabilidade e pertinencia e respectando os principios de rigor e propiedade intelectual.	Investigar o legado da civilización latina relacionado coa mitoloxía e a relixión de acordo coas normas de busca, selección e reelaboración da información.		
CA4.5 - Investigar, de maneira guiada, o patrimonio histórico, arqueolóxico, artístico e cultural herdado da civilización latina, actuando de forma adecuada, empática e respectuosa e interesándose polos procesos de construción, preservación, conservación e restauración e por aquelas actitudes cívicas que aseguran a súa sostibilidade.	Investigar os principais sitios arqueolóxicos, museos e festivais relacionados coa civilización romana.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A mitoloxía clásica en manifestacións literarias e artísticas. A presenza da mitoloxía clásica na publicidade, o deporte e outras manifestacións populares actuais. - Principais obras artísticas da Antigüidade romana. - Principais sitios arqueolóxicos, museos ou festivais relacionados coa Antigüidade clásica.

UD	Título da UD	Duración
9	Ad kalendas graecas	9

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Realizar a lectura directa de textos latinos sinxelos identificando as unidades lingüísticas básicas da lingua latina, comparándoas coas das linguas do repertorio lingüístico propio e asimilando os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais do latín.	Realizar a lectura directa de textos latinos sinxelos asimilando os aspectos da morfoloxía nominal, pronominal e verbal mediante a análise morfolóxica de substantivos, adxectivos, pronomes e verbos en voz pasiva.	PE	90
CA1.5 - Rexistrar os progresos e dificultades de aprendizaxe da lingua latina, seleccionando as estratexias máis adecuadas e eficaces para superar esas dificultades e consolidar a súa aprendizaxe, realizando actividades de planificación da propia aprendizaxe, autoavaliación e coavaliación, como as propostas no Portfolio Europeo das Linguas (PEL) ou nun diario de aprendizaxe, facéndoos explícitos e compartíndoos.	Rexistrar os progresos e dificultades de aprendizaxe de elementos da morfoloxía nominal, pronominal e verbal, realizando actividades de planificación, autoavaliación e coavaliación.	TI	10

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Unidades lingüísticas da lingua latina. - Concepto de lingua flexiva: flexión nominal e pronominal (sistema casual e declinacións), flexión verbal (sistema de conxugacións). - Formas nominais do verbo.

UD	Título da UD	Duración
10	Calamo corrente	7

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.6 - Extraer, analizar e reflectir oralmente e/ou por escrito, preferentemente en latín, ou ben na lingua de uso do alumnado, as ideas principais de textos de certa lonxitude, orais e/ou escritos, e adaptados ao nivel de lingua e temas coñecidos polo alumnado, expresados de forma clara e, no caso dos textos orais, preferentemente na pronuncia clásica.	Extraer e explicar de forma escrita en latín as ideas principais dun texto.	PE	70
CA1.8 - Redactar en latín, a partir de criterios dados, textos básicos de estrutura clara, evitando erros que impidan a comprensión.	Redactar en latín textos básicos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.9 - Explicar cambios fonéticos, morfolóxicos ou semánticos de complexidade crecente que se produciron tanto desde o latín culto como desde o latín vulgar ata as linguas de ensino, servíndose cando sexa posible da comparación con outras linguas do repertorio propio.	Explicar as regras de evolución fonética máis importantes que se dan no paso do latín ao galego e ao castelán.		
CA1.7 - Planificar e participar, cando se considere necesario, en diálogos breves e sinxelos sobre temas cotiáns, próximos á súa experiencia, apoiándose en recursos tales como a repetición, o ritmo pausado ou a linguaxe non verbal, e mostrando empatía e respecto pola cortesía lingüística e as opinións das persoas interlocutoras.	Planificar e participar en diálogos breves e sinxelos sobre temas cotiáns.		
CA2.2 - Explicar cambios fonéticos, morfolóxicos ou semánticos de complexidade crecente que se produciron tanto desde o latín culto como desde o latín vulgar ata as linguas de ensino, servíndose cando sexa posible da comparación con outras linguas do seu repertorio propio.	Explicar cambios morfolóxicos máis importantes que se dan no paso do latín ao galego e ao castelán.	TI	30
CA2.5 - Crear textos individuais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e con axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se partise da civilización e cultura latina como fonte de inspiración.	Crear textos individuais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo en distintos soportes.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Destrezas comunicativas do uso da lingua latina. - Estratexias para a planificación, execución e reparación da comprensión, a produción e a coprodución de textos orais, escritos e/ou multimodais. - Funcións comunicativas adecuadas ao ámbito e ao contexto: describir acontecementos simples; dar instrucións básicas; narrar, reformular e/ou resumir acontecementos pasados, presentes e/ou futuros; expresar emocións básicas e opinións. - Léxico común de interese e/ou uso cotián para o alumnado: espazo, tempo e/ou vida diaria. Estratexias de enriquecemento léxico (derivación, polisemia, sinonimia...). - Estratexias básicas conversacionais para iniciar, manter e rematar a comunicación, tomar e ceder a palabra, pedir e dar aclaracións e explicacións etc. - Ferramentas analóxicas e dixitais para a aprendizaxe, a comunicación e o desenvolvemento de proxectos con falantes ou estudantes de latín en latín, cando fose posible. - Regras fonéticas básicas na evolución do latín ás linguas de ensino. - Léxico: - Expresións latinas integradas nas linguas modernas e o seu emprego en diferentes tipos de textos.

UD	Título da UD	Duración
11	Alea iacta est	70

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Realizar traducións directas e/ou inversas de textos ou fragmentos adaptados ou orixinais, de dificultade adecuada e progresiva, con corrección ortográfica e expresiva, identificando e analizando, cando se considere necesario, unidades lingüísticas regulares da lingua e apreciando variantes e coincidencias con outras linguas coñecidas.	Realizar traducións directas de oracións ou textos adaptados ou orixinais de dificultade adecuada e progresiva coa correspondente análise morfosintáctica.	PE	90
CA1.2 - Seleccionar de maneira progresivamente autónoma o significado apropiado de palabras polisémicas e xustificar a decisión, tendo en conta a información cotextual ou contextual e utilizando ferramentas diversas de apoio ao proceso de tradución en distintos soportes cando se considere necesario.	Seleccionar os significados apropiados en cada texto utilizando ferramentas diversas de apoio ao proceso de tradución en distintos soportes.	TI	10
CA1.3 - Revisar e emendar de maneira progresivamente autónoma as propias traducións e as das compañeiras e compañeiros, realizando propostas de mellora e argumentando os cambios con terminoloxía especializada a partir da reflexión lingüística.	Revisar e emendar elementos da morfoloxía e da sintaxe nas traducións, realizando propostas de mellora e argumentando os cambios.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Unidades lingüísticas da lingua latina. - O abecedario. A acentuación e as distintas pronuncias da lingua latina: clásica, eclesiástica e nacionais. - Clases de palabras. - Concepto de lingua flexiva: flexión nominal e pronominal (sistema casual e declinacións), flexión verbal (sistema de conxugacións). - Sintaxe oracional: funcións básicas e sintaxe elemental dos casos. - Estruturas oracionais. A concordancia e a orde de palabras en oracións simples e oracións compostas. Comparativa coa orde natural das palabras nas oracións das linguas de repertorio do alumnado para unha mellor comprensión. - A tradución: técnicas, procesos e ferramentas. - A análise morfosintáctica como ferramenta complementaria de tradución. - Estratexias de tradución: formulación de expectativas a partir, entre outros, de contorno textual e do propio texto, paráfrases simplificadas en lingua latina, contexto, coñecemento do tema, descrición da estrutura e xénero, peculiaridades lingüísticas dos textos traducidos, erros frecuentes de tradución e técnicas para os evitar. - Ferramentas de tradución, cando se considere necesario. - Lectura comparada de diferentes traducións e comentario de textos bilingües a partir de terminoloxía metalingüística.

Contidos

- Recursos estilísticos frecuentes e a súa relación co contido do texto.
- Estratexias básicas de retroversión de textos breves. Concepto e uso de expresións idiomáticas.
- A tradución como instrumento que pode favorecer o razoamento lóxico, a resolución de problemas e a capacidade de análise e síntese, dentro dos límites e inconsistencias propias da tradución.
- Aceptación do erro como parte do proceso de aprendizaxe e actitude positiva de superación.
- Estratexias e ferramentas, analóxicas e dixitais, individuais e cooperativas, para a autoavaliación, a coavaliación e a autorreparación.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A natureza da materia de Latín obriga a facer uso de diversas metodoloxías. A lingua latina non deixa de ser unha lingua, feito que supón o emprego de metodoloxías propias da aprendizaxe de calquera outra lingua que permitan a adquisición de destrezas, como son a expresión oral e escrita e a comprensión oral e escrita, ademais da interacción oral.

A metodoloxía basearase no coñecemento gramatical e na utilización de dicionarios para entender frases e textos a través da súa tradución na lingua propia do alumnado sen obviar os métodos activos.

Por outra parte, o currículo conta tamén cun importante grupo de contidos relacionados coa civilización latina para os cales hai que utilizar unha metodoloxía diferente. Son os contidos que pertencen aos bloques “A antiga Roma” e “Legado e patrimonio”:

- xeografía
- historia
- sociedade, formas de goberno e institucións, crenzas e formas de vida
- legado e patrimonio

METODOLOXÍA PARA OS CONTIDOS DOS BLOQUES:

- A ANTIGA ROMA
- LEGADO E PATRIMONIO

1. Explicación por parte do profesorado e traballo posterior do alumnado mediante a elaboración de actividades e traballos guiados. Os produtos entregados polo alumnado avaliaranse a través de táboas de indicadores como rúbricas e mediante preguntas de resposta curta en probas escritas.

2. Aula invertida: o alumnado accede á información de modo previo e despois procédese a traballar de modo activo na aula aplicando ese coñecemento previo adquirido.

3. Traballo cooperativo e interdisciplinar.

4. Este tipo de contidos terá un tratamento transversal atendendo á perspectiva de xénero.

5. Potenciación das TIC, favorecendo a realización de vídeos, gravacións de son, presentacións en formato dixital, uso de aplicacións que favorezan a aprendizaxe, creación e difusión de contidos, uso do blog da materia, etc.

METODOLOXÍA PARA OS CONTIDOS LINGÜÍSTICOS.

Usarase maioritariamente unha metodoloxía cun enfoque gramaticalista de aprendizaxe de linguas. O obxectivo é a tradución correcta de frases e textos, polo que se prioriza a aprendizaxe da gramática, tanto a morfoloxía como a sintaxe, sen obviar o vocabulario. O alumnado mediante esta vía asocia o latín coa lingua castelá e galega, contribuíndo a unha ampla aprendizaxe destas.

A metodoloxía parte da explicación gramatical e sintáctica por parte da profesora, para pasar despois á elaboración de actividades nas que se reforzan os coñecementos adquiridos.

Porén farase unha incursión na metodoloxía baseada en métodos activos, decidindo o seu emprego en función das necesidades do grupo. O obxectivo é que o alumnado poida acceder aos textos a través da súa lectura, entendéndoos como un acto automático polo que unha persoa comprende un texto combinando dun modo non consciente ou reflexivo as normas da gramática da lingua e o coñecemento do significado das palabras. Neste enfoque os aspectos lingüísticos que se traballarán veñen determinados pola frecuencia do uso, tanto no que atinxe á gramática como ao vocabulario.

A metodoloxía propia deste enfoque pasa por unha lectura constante de textos de dificultade graduada, na que o profesorado, mediante preguntas, uso de palabras ou expresións sinónimas, asociación constante de determinadas expresións a unha xestualidade concreta e a realización constante de exercicios de uso da lingua, consegue que progresivamente o alumnado vaia adquirindo o correcto uso das formas dun modo case intuitivo. Isto irá acompañado

da explicación gramatical.

En concreto, usarase o método híbrido do profesor Cristóbal Macías aplicado no Proxecto de Innovación Educativa: Empleo del método inductivo-contextual en la enseñanza de las lenguas clásicas, desenvolvido na Universidade de Málaga. Mediante este método combinarase o ensino da gramática latina tradicional co denominado método ORBERG.

As metodoloxías empregadas, tanto nos contidos lingüísticos como non lingüísticos, terán en conta a atención á diversidade, favorecendo a capacidade dos alumnos e alumnas para que aprendan por si mesmos e traballen en equipo. Así mesmo favorecerase o pensamento crítico e rigoroso, o uso de técnicas e hábitos de investigación, a capacidade do alumnado para que aprenda por si mesmo, así como a transferencia e aplicación do aprendido.

ACTIVIDADES DE ENSIANZA-APRENDIZAXE

- Actividades de introdución/motivación e de coñecementos previos para introducir ao alumnado no obxecto de estudo interesándoos o máximo posible, orientadas a coñecer as ideas, opinións e intereses do alumnado sobre os contidos que se van desenvolver. En xeral, na materia de latín sempre se percibe un tipo de alumnado que gusta dos contidos lingüísticos e outra parte do alumnado que prefire todo o relacionado coa cultura e civilización clásica. Partirase de textos, láminas de debuxo e fragmentos audiovisuais.

- Actividades de desenvolvemento: vinculadas ás explicacións e dirección do proceso de ensinanza/aprendizaxe que realiza o profesado. En Latín I estas actividades consistirían en lecturas, comentarios, resolución de exercicios, análise do léxico, análise morfosintáctica e tradución.

- Actividades de consolidación: reflicten as principais conclusións dos procesos de ensinanza/aprendizaxe. Ao final, realizaranse actividades sobre catro apartados fundamentais: legado, léxico, lingua e textos.

- Actividades de síntese ao rematar as unidades didácticas: revisión do aprendido a través de resumos de contidos, mapas conceptuais...

- Actividades de investigación: pescudas sobre unha proposta que realiza a profesora ou que se acorda. Este tipo de actividades desenvolveranse, sobre todo, cos contidos non lingüísticos.

- Actividades de reforzo e ampliación: as de reforzo para que o alumnado con dificultades de aprendizaxe acade os mínimos establecidos; as de ampliación permiten construír novos coñecementos para o alumnado con maior nivel de esixencia.

- Actividades de avaliación, autoavaliación e avaliación entre iguais: preguntas escritas, probas,...

- Actividades de recuperación: para alumnado con cualificación negativa dunha unidade, bloque, avaliación,...

ESPAZOS E AGRUPAMENTOS

O espazo habitual é a aula 501, pero planificarase o uso da aula de informática, da biblioteca e da aula xardín cando o clima o permita. A ubicación do alumnado atenderá ás instrucións do titor, necesidades especiais (vista, atención...), mellora do clima na aula e calquera outro criterio que contribúa ao proceso de ensinanza- aprendizaxe.

As distintas actividades pódense realizar de forma individual ou acudindo a diversas modalidades de agrupamento:

- grupo pequeno: 2-3 alumnos e alumnas para traballos que deban elaborar e expoñer. Os grupos de 2 sentarán xuntos. Para o grupo de 3 a distribución das mesas será en forma de triángulo.

- o gran grupo para actividades extraescolares e para traballo en equipo.

Os grupos serán equilibrados, integrados por alumnado de diferentes visións, niveis e formas de traballar. Priorizarase a igualdade de xénero e o benestar do alumnado con necesidade específica de apoio educativo.

MODELO DE SESIÓN

As sesión lectivas teñen unha duración de 50 minutos.

Inicio da clase: saúdo ao comezo, anotación das ausencias do alumnado e recapitulación daquilo tratado nas sesións anteriores que sirva para enlazar co da sesión actual. Sempre se comeza a clase con lectura.

Parte central: impartíranse os contidos que correspondan e realizaranse as actividades programadas, tanto as individuais como as feitas en equipo, no caso de que as haxa e/ou corríxanse, de ser o caso, as actividades solicitadas na última sesión.

Parte de reforzo: pequeno resumo do explicado e daranse as actividades para o próximo día, ademais de solucionar as posibles dúbidas existentes.

Despedida: recoller todo para deixar a aula como se atopou, e saudámonos ata a próxima sesión.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
LIBROS DE TEXTO USADOS POLA PROFESORA:

Familia Romana, de H. H. Orberg, Roma, 2010.
Via Latina. De lingua et uita Romanorum, de M. ^a L. Aguilar e J. Tárrega, Granada, 2022.
Forum. Lectiones Latinitatis Viuae. AA.VV, Xerusalén, 2017.
Latín 1. J.L. Navarro González e J.M ^a Rodríguez Jiménez, Anaya, 2022
MATERIAIS SELECCIONADOS DO MÉTODO INDUTIVO-CONTEXTUAL DE CRISTÓBAL MACÍAS:
Anexo I: textos adaptados e actividades dos 19 primeiros capitula do volume Familia Romana.
Anexo II: textos extraídos das Fabellae Latinae orberguianas.
Anexo III: textos extraídos das Fabulae Syrae de Miraglia e do volume II, Roma Aeterna, de Orberg.
CINE:
La leyenda de Eneas (1962), Giorgio Rivalta.
Rómulo y Remo (1961), Sergio Corbucci.
El rapto de las sabinas (1961), Richard Pottier.
C. L. Bragaglia y E. Ulmer. Golfus de Roma (1966)
Espartaco (1960), Stanley Kubrick.
Cleopatra (1963), J. L. Mankiewicz.
Gladiator (2000), Ridley Scott.
VIDEOGRAFÍA:
Pompeya, ciudad romana. Ed. Al-Ándalus.
Roma: ayer, hoy y siempre. Ed. ICE País Vasco.
La época de Augusto. Ed. Áncora (Open University).
Culturas antiguas del Mediterráneo. Ed. Serveis cultura popular.
España romana (serie Historia del arte español). Ed. Hiares.
Grandes épocas del arte: Arte Romano. Ed. Metrovídeo-RTVE.
MATERIAIS TECNOLÓXICOS
PC de escritorio e proxector
Tableta gráfica Wacom

MATERIAIS PROPIOS DO DEPARTAMENTO:

O alumnado usará un caderniño elaborado polo Departamento de Latín e Grego do IES Fernando Blanco. Este caderniño está a disposición do alumnado na aula virtual do centro no curso Latín I e substitúe ao libro de texto polo que os alumnos e alumnas deberán facerse cargo do seu custo e da súa impresión.

O departamento conta cun blog, analatin.blogspot.com, con novidades, enlaces, actividades...que servirá de referencia para o alumnado durante todo o curso, xunto co curso da aula virtual que se usará como apoio e como medio para entregar as tarefas.

Por outra parte, o Departamento de Latín e Grego do IES Fernando Blanco conta cun bo número de materiais e recursos didácticos recollidos nun inventario actualizado cada curso dos que se fará uso segundo as necesidades.

MATERIAIS PARA ATENDER Á DIVERSIDADE:

O Departamento de Latín e Grego do IES Fernando Blanco conta cun caderniño de elaboración propia con actividades de diferentes niveis para atender á diversidade. Este caderniño facilitarase na aula virtual do centro no curso Latín I ao alumnado para realizar actividades de reforzo e de ampliación.

Se fose necesario recorrer a un ensino online con algún alumno ou alumna, farase uso dos servizos de videoconferencia que ofrece a Consellería de Cultura, Educación e Universidade.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

1. Recollida de información

A profesora desexa obter información xeral sobre o alumnado e tamén posibles coñecementos previos da materia que se vai cursar.

a) Recollida de información xeral

Método elixido: observación na aula nas primeiras semanas de clase, análise dos datos dos que dispón a profesora a través do Xade, informes individualizados do curso anterior e información achegada polo Dpto. de Orientación.

Estamos ante un grupo reducido de alumnos e alumnas, circunstancia que favorece o proceso de ensinanza-aprendizaxe, con un clima de traballo bon a aula.

Atopamos alumnado repetidor pero este alumnado non cursou a materia Grego I o curso pasado.

Non hai ANEAE ao que lle haxa que aplicar medidas concretas.

b) Recollida de información sobre os coñecementos da materia dos que parte o alumnado

Método elixido: preguntas orais

As preguntas orais tratarán os seguintes aspectos:

- Xeografía.
- Historia.
- Mitoloxía.
- Pervivencia do mundo clásico na civilización occidental.
- Análise morfosintáctica.
- Léxico.

Problemas detectados na análise das preguntas orais:

- o alumnado mostra un escaso coñecemento da conxugación verbal das súas propias linguas
- o alumnado confunde morfoloxía e sintaxe
- o alumnado ten problemas na análise morfosintáctica da súa propia lingua.

2. Medidas que se adoptarán

Compartir datos e información entre o equipo docente para adoptar, de forma coordinada, as medidas máis oportunas para cada alumno ou alumna.

Traballar en equipo non só co resto do profesorado, senón tamén co titor e co Dpto. de Orientación.

Realizar un seguimento personalizado do alumnado repetidor.

Traballar a educación emocional para contribuír ao benestar emocional do alumnado.

Para subsanar os problemas detectados na análise das preguntas orais, adóptanse as seguintes medidas:

- a exposición da conxugación verbal latina farase usando o alumnado táboas comparativas co sistema verbal das linguas que manexa.
- facer un repaso das principais categorías gramaticais e das principais funcións sintácticas.
- comparar as estruturas da lingua latina coas estruturas das linguas que manexa o alumnado.

3. Temporalización: primeiras semanas de clase.

4. Avaliación inicial do alumnado que se incorpore ao longo do curso.

O procedemento para a avaliación inicial do alumnado que se incorpore ao longo do curso será semellante ao do resto do alumnado con algún lixeiro matiz. Convén revisar as actividades feitas polo alumno ou alumna no centro anterior a través dunha entrevista.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	UD 10
Peso UD/ Tipo Ins.	4	4	7	4	4	7	4	4	7	5
Proba escrita	70	0	90	90	80	90	90	85	90	70
Táboa de indicadores	30	100	10	10	20	10	10	15	10	30

Unidade didáctica	UD 11	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	50	100
Proba escrita	90	84
Táboa de indicadores	10	16

Criterios de cualificación:

CUALIFICACIÓN DAS AVALIACIÓNS PARCIAIS

A cualificación final de cada unha das avaliacións parciais será a nota obtida en cada unidade didáctica aplicando a media ponderada de todas elas seguindo as seguintes fórmulas:

1ª avaliación parcial

$$((UD\ 1 \times 4) + (UD\ 2 \times 4) + (UD\ 3 \times 7) + (UD\ 4 \times 4) + (UD\ 11 \times 10)) / 29$$

2ª avaliación parcial

$$((UD\ 5 \times 4) + (UD\ 6 \times 7) + (UD\ 7 \times 4) + (UD\ 11 \times 10)) / 25$$

3ª avaliación parcial

$$((UD\ 8 \times 4) + (UD\ 9 \times 7) + (UD\ 10 \times 5) + (UD\ 11 \times 30)) / 46$$

O número polo que se multiplica cada unidade é o seu peso.

Os números 29, 25, 46 que aparecen despois do signo / é a suma dos pesos.

CUALIFICACIÓN DA AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA

A cualificación da 1ª avaliación parcial achega o 15 % na cualificación da avaliación final ordinaria.

A cualificación da 2ª avaliación parcial achega o 15 % na cualificación da avaliación final ordinaria.

A cualificación da 3ª avaliación parcial achega o 70 % na cualificación da avaliación final ordinaria.

A avaliación da materia é positiva se, unha vez aplicadas as porcentaxes anteriores, a cualificación é 5. De darse o caso de que un alumno ou alumna teña na 3ª avaliación parcial unha nota superior á que resulta da operación anterior, a nota que primará na cualificación da avaliación final ordinaria será a superior.

Só na avaliación final ordinaria e na avaliación final extraordinaria se redondearán todas as notas cara ao seguinte número enteiro a partir da décima 5.

Exemplo: 6,49 será 6 e 6,50 redondearase a 7.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Para avaliar cada as unidades didácticas empregaranse os seguintes instrumentos de avaliación:

1. Probas escritas.

2. Táboas de indicadores:

- rúbricas para a análise dos produtos entregados

- listas de control para a observación directa

Isto non significa que se usen sempre todos en todas as unidades didácticas. No punto 3.3 da presente programación didáctica indícase o instrumento ou instrumentos que se usan para a avaliación de cada unidade didáctica e o peso

correspondente a cada un. Cando o instrumento de avaliación é a táboa de indicadores aplicarase o peso indicado independentemente do tipo de táboa de indicadores que se use.

CRITERIOS DE PUNTUACIÓN NAS ACTIVIDADES DE DECLINAR E PUNTUAR

No que respecta ás actividades de declinación de substantivos, adxectivos e pronomes, todos os casos deben estar ben escritos. Aínda así, terase en conta na declinación dun substantivo se todos os casos da columna dun número, singular ou plural, están ben declinados. Ocorre o mesmo na declinación de adxectivos e pronomes: todos os casos nun número ou nun xénero deben estar ben declinados.

No que respecta ás actividades nas que se pide conxugar tempos verbais todas as persoas do verbo deben estar ben escritas.

CRITERIOS DE PUNTUACIÓN NA ANÁLISE E TRADUCIÓN

A casuística en erros e acertos nas probas escritas é moi variada, especialmente nas probas de análise morfosintáctica e tradución. Tentaremos dar unhas pautas o máis obxectivas posibles para avaliar os erros:

Morfoloxía nominal

a) Non analiza o caso ou análzao incorrectamente..... -0'2.

b) Non analiza ben a palabra no que respecta ao número..... -0'2.

c) Non analiza correctamente as palabras invariables..... -0'2.

Morfoloxía verbal

a) Analiza de maneira incompleta a forma verbal..... -0'1 por cada dato.

b) Analiza incorrectamente o tempo verbal -0'2.

Sintaxe

a) Analiza incorrectamente ou non analiza unha función sintáctica -0'2.

b) Non analiza os casos porque se limita a indicar só as función sintácticas ou viceversa ao longo de toda a actividade de análise e tradución..... -1.

c) Non analiza ben a función sintáctica das palabras invariables..... -0'2.

d) Considéranse graves os erros seguintes: CD con verbo copulativo, CD con voz pasiva, CD cando hai un acusativo con preposición, atributo se non hai verbo copulativo..... -0'25.

Subordinación

a) Non sinala o tipo de subordinada ou faino de maneira incorrecta..... -0'2.

b) Nas oracións subordinadas adxectivas ou de relativo, non analiza correctamente a función ou número do pronome relativo..... -0'2.

Tradución

a) Erra no significado dalgunha palabra ou non a traduce:

-Se non afecta significativamente ao sentido da frase..... -0'2.

-Se afecta significativamente ao sentido da frase -0'5.

b) Traduce incorrectamente, pese a telo morfoloxicamente ben analizado, o número nalgunha palabra..... -0'125.

c) Traduce incorrectamente, pese a telo morfoloxicamente ben analizado, o tempo verbal:

-Se non afecta significativamente ao sentido da frase..... -0'2.

-Se afecta significativamente ao sentido da frase -0'5.

d) Traduce incorrectamente, pese a telo morfoloxicamente ben analizado, o número do suxeito ou o verbo da oración..... -0'25.

e) Non se penaliza se traduce incorrectamente, como consecuencia dunha análise morfolóxica incorrecta, o número dalgunha palabra ou o tempo verbal.

f) Traduce un CN como un adxectivo -0'2.

g) A tradución está mal se non segue as regras de concordancia da nosa lingua.

CRITERIOS DE PROMOCIÓN

A promoción do alumnado atenderá aos criterios que figuran nas concrecións curriculares do centro.

OUTRAS CONSIDERACIÓNS

O alumnado que cometa actos ilícitos no desenvolvemento dunha proba obterá a cualificación de 0 puntos nesa proba. Considérase acto ilícito ter calquera tipo de anotación na que figuren contidos dos que o alumnado se vai avaliar, independentemente de que faga uso dela ou non e de que aparezan ou non na proba. Está prohibido levar ás probas escritas reloxos con conexión a Internet, teléfonos móbiles e dispositivos electrónicos en xeral; en caso de usalos, ese alumnado será cualificado con 0 puntos nesa proba.

Nas probas escritas o alumnado empregará bolígrafo azul ou negro, nunca lapis. Non se pode usar tampouco tñpex.

Cando a profesora temporalice unha entrega de tarefas, o alumnado debe facer a entrega na data fixada, pois non se recollerá posteriormente. No caso de que non se poida facer por motivos de saúde, porase en contacto coa profesora o antes posible para fixar unha nova data, sempre que a súa ausencia sexa xustificada e lle achege ao seu titor ou titora o documento que así o acredite no prazo indicado nas NOFCO do centro.

Cando un alumno ou alumna non asista á clase na data fixada para realizar unha proba escrita, porase en contacto

coa profesora o antes posible para fixar unha nova data, sempre que a súa ausencia sexa xustificada e lle achege ao seu titor ou titora o documento que así o acredite no prazo indicado nas NOFCO do centro. Considéranse faltas xustificables á hora de tomar a decisión de repetir unha proba aquelas faltas de asistencia que son recoñecidas como faltas xustificables nas Normas de Organización e Funcionamento do Centro. No caso contrario non se lle repetirá a proba e a puntuación será 0 nesa proba.

Criterios de recuperación:

O alumnado que acade unha nota inferior a 5 nunha avaliación parcial terá a posibilidade de recuperar esta nunha proba escrita dos contidos das unidades didácticas que forman parte da correspondente avaliación.

Esta proba escrita farase ao comezo da seguinte avaliación parcial, agás na 3ª avaliación parcial que terá que facerse antes da avaliación final ordinaria.

A nota de recuperación de cada unha das tres avaliacións ordinarias constrúese soamente co instrumento de recuperación anteriormente citado. Non se manteñen notas aprobadas de produtos entregados, probas, etc. Porén, se a nota da recuperación é inferior á da avaliación, mantense a nota da avaliación para construír a nota da avaliación final ordinaria.

Recupera a avaliación parcial o alumnado que acade na proba escrita unha cualificación non inferior a 5 pois só se recorre ao redondeo na avaliación final ordinaria e na avaliación final extraordinaria.

O alumnado que acade unha nota inferior a 5 na avaliación final ordinaria terá a posibilidade de recuperar a materia na avaliación final extraordinaria na data fixada polo centro a través dunha proba escrita. O alumnado superará a materia se acada unha cualificación non inferior a 5 tras aplicar redondeo. Redondearán todas as notas cara ao seguinte número enteiro a partir da décima 5. Exemplo: 6,49 será 6 e 6,50 redondearase a 7.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

A avaliación da materia pendente Latín I farase atendendo ao Decreto 157/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

O alumnado coa materia de Latín I pendente terá a oportunidade de superar a materia de diversas maneiras:

A avaliación da materia pendente Latín I farase atendendo ao Decreto 157/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

O alumnado coa materia de Latín I pendente terá a oportunidade de superar a materia de diversas maneiras:

1. Realizando dúas probas escritas de carácter parcial e entregando os produtos solicitados pola profesora.

Se se supera a materia nestas probas escritas de carácter parcial, o alumnado non terá que realizar ningunha proba final.

80% proba escrita = 30% a primeira proba parcial e 50% a segunda proba parcial

20% entrega de produtos que serán avaliados cunha táboa de indicadores. Farase a media aritmética da cualificación obtida en cada produto entregado.

Terá cualificación positiva e superará a materia o alumnado cunha nota non inferior a cinco tras aplicar o redondeo $- / + 0.5$ segundo a cualificación.

Exemplo: se unha alumna ou alumno ten un 4.4 na cualificación final, como é inferior a 4.5, a súa cualificación na avaliación será 4. Polo contrario, se unha alumna ou alumno ten un 4.5 ou máis, como é unha cualificación igual ou superior a 4.5, a súa nota será 5.

Este redondeo aplicarase en todas as cualificacións.

Exemplo: se unha alumna ou alumno ten un 7.4 na cualificación final, como é inferior a 7.5, a súa cualificación na avaliación será 7. Polo contrario, se unha alumna ou alumno ten un 7.5 ou máis, como é unha cualificación igual ou superior a 7.5, a súa nota será 8.

Temporalización:

- as probas escritas de carácter parcial terán lugar nas datas fixadas por Xefatura de Estudos, pois, tal como se acordou, elaborárase un calendario para a realización das probas de materias pendentes.

- os produtos solicitados pola profesora serán entregados na data concreta que ela indique. Polo xeral, entregaranse cada 15 días pero será fixada unha data concreta coa suficiente antelación para que o alumnado dispoña de tempo.

2. Se non se supera a materia seguindo o procedemento explicado no punto anterior, o alumnado poderá recuperar a materia realizando unha proba final escrita. Terá cualificación positiva e superará a materia o alumnado cunha nota non inferior a cinco tras aplicar o redondeo explicado no punto anterior.

3. O alumnado que obteña unha cualificación non inferior a cinco na 2ª avaliación da materia Latín II, ten superada a materia Latín I e non terá que facer máis probas nin entregas de produtos.

4. O alumnado pode recuperar a materia Latín I na avaliación extraordinaria cunha proba escrita. Terá cualificación positiva e superará a materia o alumnado cunha nota non inferior a cinco tras aplicar o redondeo explicado

anteriormente e que se aplica tamén na proba final.

Esta proba escrita realizarase no mes de xuño nas datas que se fixen desde Xefatura de Estudos para as probas das materias pendentes.

Na avaliación final ordinaria o alumnado que teña pendente de ser aprobada a materia Latín I, dado que se trata de materias de continuidade, non poderá ser avaliado de Latín II, polo que nesta materia consignarase co termo “pendente” (P)

Contidos

- O abecedario
- Concepto de lingua flexiva
- Palabras invariables
- Flexión nominal e pronominal
- Flexión verbal
- Sintaxe oracional: función básicas e sintaxe elemental dos casos
- Concordancia e orde das palabras na oración
- CC de lugar
- Oración simple
- Oracións coordinadas
- Oracións de relativo
- Análise morfosintáctica
- Tradución
- Léxico específico básico: léxico transparente; palabras de maior frecuencia
- Evolución fonética

Criterios de avaliación e mínimos esixibles para a superación da materia

Para superar a materia, o alumnado deberá ter avaliación positiva nos criterios de avaliación que se indican neste punto e que pertencen aos seguintes bloques:

- bloque 1: Comprensión e interpretación dos textos
- bloque 2: Latín e plurilingüismo

Con avaliación positiva nestes criterios de avaliación o alumnado estaría en condición de afrontar os textos do nivel la Latín II nas mesmas condicións que o alumnado que cursa a materia sen tela pendente.

CA1.1 - Realizar traducións directas e/ou inversas de textos ou fragmentos adaptados ou orixinais, de dificultade adecuada e progresiva, con corrección ortográfica e expresiva, identificando e analizando, cando se considere necesario, unidades lingüísticas regulares da lingua e apreciando variantes e coincidencias con outras linguas coñecidas.

Mínimo de consecución

Realizar traducións de oracións latinas tras a correspondente análise morfolóxica e identificar e analizar unidades lingüísticas regulares da lingua.

CA1.2 - Seleccionar de maneira progresivamente autónoma o significado apropiado de palabras polisémicas e xustificar a decisión, tendo en conta a información cotextual ou contextual e utilizando ferramentas diversas de apoio ao proceso de tradución en distintos soportes cando se considere necesario.

Mínimo de consecución

Seleccionar de maneira progresivamente autónoma o significado apropiado de palabras polisémicas.

CA1.9 - Explicar cambios fonéticos, morfolóxicos ou semánticos de complexidade crecente que se produciron tanto desde o latín culto como desde o latín vulgar ata as linguas de ensino, servíndose cando sexa posible da comparación con outras linguas do repertorio propio.

Mínimo de consecución

Explicar cambios fonéticos que se produciron desde o latín ata as linguas de ensino.

CA2.1 - Deducir o significado etimolóxico dun termo de uso común e inferir o significado de termos de nova aparición ou procedentes de léxico especializado aplicando, de maneira guiada, estratexias de recoñecemento de formantes latinos atendendo aos cambios fonéticos, morfolóxicos ou semánticos que tivesen lugar.

Mínimo de consecución

Deducir o significado etimolóxico dun termo de uso común atendendo aos cambios fonéticos, morfolóxicos ou semánticos que tivesen lugar.

Seguimento do alumnado

O Departamento de Latín e Grego prestará orientación e axuda proporcionando boletíns de actividades.

Haberá un control quincenal do traballo deste alumnado por parte da profesora a través da aula virtual onde o alumnado exporá as súas dúbidas usando o foro.

A través da aula virtual ou de modo presencial o alumnado entregará os produtos solicitados na data fixada.

Actividades de avaliación

Actividades da primeira proba escrita parcial:

- análise e tradución de oracións simples e coordinadas. Incluirán complementos circunstanciais de lugar (5 ptos.)
- analizar formas verbais do modo indicativo en voz activa (1 pto.)
- análise morfolóxica de substantivos da 1ª, 2ª e 3ª declinación e adxectivos do primeiro tipo (2 ptos.)
- análise morfolóxica de pronomes persoais (1 pto.)
- regras de evolución fonética do étimo latino aos termos das linguas romances (1 pto.)

Actividades da segunda proba escrita parcial:

- análise e tradución de oracións simples, coordinadas e subordinadas de relativo e oracións pasivas (5 ptos.)
- analizar formas verbais do modo indicativo en voz activa e pasiva (1 pto.)
- análise morfolóxica de substantivos da 4ª e 5ª declinación e adxectivos do segundo tipo (2 ptos.)
- análise morfolóxica de pronomes demostrativos, pronome enfático, fórico, de identidade e relativo (1 pto.)
- regras de evolución fonética do étimo latino aos termos das linguas romances (1 pto.)

Actividades da proba escrita final e da proba extraordinaria:

- análise e tradución de oracións simples, coordinadas e subordinadas de relativo (5 ptos.)
- analizar formas verbais do modo indicativo en voz activa e pasiva (1 pto.)
- análise morfolóxica de substantivos e adxectivos (2 ptos.)
- análise morfolóxica de formas pronominais (1 pto.)
- regras de evolución fonética do étimo latino aos termos das linguas romances (1 pto.)

5.4. Procedemento para acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias

Segundo o indicado no anexo III do Decreto 157/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, as materias Latín I e Latín II son materias de continuidade.

O Dpto. de Latín e Grego verificará que o alumnado que non cursou a materia Latín I e quere cursar a materia Latín II reúne as condicións necesarias para seguir con aproveitamento a materia de segundo curso a través dunha proba escrita que se realizará antes do inicio das sesións lectivas do presente curso académico tal como se indica na ORDE do 26 de maio de 2023 pola que se desenvolve o Decreto 157/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia e se regula a avaliación nesa etapa educativa. Decídese pois sinalar como data para a realización desta proba o día 5 de setembro.

Terá cualificación positiva e, polo tanto, acreditarase que reúne as condicións necesarias para seguir con aproveitamento a materia Latín II o alumnado cunha nota non inferior a cinco tras aplicar o redondeo - / + 0.5 segundo a cualificación.

Exemplo: se unha alumna ou alumno ten un 4.4 na cualificación final, como é inferior a 4.5, a súa cualificación na avaliación será 4. Polo contrario, se unha alumna ou alumno ten un 4.5 ou máis, como é unha cualificación igual ou superior a 4.5, a súa nota será 5.

Actividades da proba escrita

- análise e tradución de oracións simples, coordinadas e subordinadas de relativo (5 ptos.)
- analizar formas verbais do modo indicativo en voz activa e pasiva (1 pto.)
- análise morfolóxica de substantivos e adxectivos (2 ptos.)
- análise morfolóxica de formas pronominais (1 pto.)
- regras de evolución fonética do étimo latino aos termos das linguas romances (1 pto.)

Contidos

- O abecedario
- Concepto de lingua flexiva
- Palabras invariables
- Flexión nominal e pronominal
- Flexión verbal
- Sintaxe oracional: funcións básicas e sintaxe elemental dos casos
- Concordancia e orde das palabras na oración
- CC de lugar
- Oración simple
- Oracións coordinadas
- Oracións de relativo
- Análise morfosintáctica
- Tradución
- Léxico específico básico: léxico transparente; palabras de maior frecuencia

- Evolución fonética

Criterios de avaliación e mínimos esixibles para a acreditación de coñecementos necesarios

Para superar a materia, o alumnado deberá ter avaliación positiva nos criterios de avaliación que se indican neste punto e que pertencen aos seguintes bloques:

- bloque 1: Comprensión e interpretación dos textos

- bloque 2: Latín e plurilingüismo

Con avaliación positiva nestes criterios de avaliación o alumnado estaría en condición de afrontar os textos do nivel Latín II nas mesmas condicións que o alumnado que cursa a materia sen tela pendente.

CA1.1 - Realizar traducións directas e/ou inversas de textos ou fragmentos adaptados ou orixinais, de dificultade adecuada e progresiva, con corrección ortográfica e expresiva, identificando e analizando, cando se considere necesario, unidades lingüísticas regulares da lingua e apreciando variantes e coincidencias con outras linguas coñecidas.

Mínimo de consecución

Realizar traducións de oracións latinas tras a correspondente análise morfolóxica e identificar e analizar unidades lingüísticas regulares da lingua.

CA1.2 - Seleccionar de maneira progresivamente autónoma o significado apropiado de palabras polisémicas e xustificar a decisión, tendo en conta a información cotextual ou contextual e utilizando ferramentas diversas de apoio ao proceso de tradución en distintos soportes cando se considere necesario.

Mínimo de consecución

Seleccionar de maneira progresivamente autónoma o significado apropiado de palabras polisémicas.

CA1.9 - Explicar cambios fonéticos, morfolóxicos ou semánticos de complexidade crecente que se produciron tanto desde o latín culto como desde o latín vulgar ata as linguas de ensino, servíndose cando sexa posible da comparación con outras linguas do repertorio propio.

Mínimo de consecución

Explicar cambios fonéticos que se produciron desde o latín ata as linguas de ensino.

CA2.1 - Deducir o significado etimolóxico dun termo de uso común e inferir o significado de termos de nova aparición ou procedentes de léxico especializado aplicando, de maneira guiada, estratexias de recoñecemento de formantes latinos atendendo aos cambios fonéticos, morfolóxicos ou semánticos que tivesen lugar.

Mínimo de consecución

Deducir o significado etimolóxico dun termo de uso común atendendo aos cambios fonéticos, morfolóxicos ou semánticos que tivesen lugar.

6. Medidas de atención á diversidade

Para a atención á diversidade do alumnado de bacharelato haberá que aterse ao disposto no Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, así como na normativa que o desenvolve.

Na etapa de bacharelato prestarase especial atención aos alumnos e ás alumnas con necesidade específica de apoio educativo. A escolarización e a atención do alumnado con necesidade específica de apoio educativo rexeranse polos principios de normalización e inclusión, e asegurarán a súa non discriminación e a igualdade efectiva durante a súa permanencia no sistema educativo. Así mesmo, fomentarase a equidade e inclusión educativa, a igualdade de oportunidades e a non discriminación do alumnado.

Responderase ás necesidades educativas concretas do alumnado, tendo en conta as súas circunstancias e os seus diferentes ritmos e estilos de aprendizaxe e prestarase especial atención ao seu benestar emocional e ao das súas familias.

A atención á diversidade constitúe un pilar fundamental na educación do alumnado que require unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentar necesidades educativas especiais, por dificultades específicas de aprendizaxe, trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH), polas súas altas capacidades intelectuais, por se incorporar tarde ao sistema educativo ou por condicións persoais ou de historia escolar.

Na clase de Latín de 1º de bacharelato empregaranse estratexias de reforzo positivo e buscarase o benestar do alumnado na aula e no centro. Potenciarase no grupo a realización de actividades relacionadas coa educación emocional. Manterase unha estreita colaboración co resto do equipo docente, co titor e co Dpto. de Orientación.

Contamos na clase con alumnado que repite curso pero que non cursou a materia Latín I o curso pasado. Polo tanto, este alumnado seguirá a programación establecida polo departamento para a materia Latín I. Farase un seguimento específico do proceso de ensinanza-aprendizaxe deste alumnado ao longo dos distintos trimestres e analizaranse os seus resultados por se hai que introducir melloras. Manterase unha estreita colaboración co resto do equipo docente e co Dpto. de Orientación. Empregaranse estratexias de reforzo positivo. Verificarase que este alumnado comprende

o exposto pola profesora. Aplicaranse medidas de reforzo nas dificultades detectadas que afecten á expresión e comprensión tanto oral como escrita e ó razoamento.

Á parte disto non se establecerán medidas de atención ordinarias nin extraordinarias nin se fará uso de ningún protocolo destinado á atención á diversidade a non ser que ao longo do curso fose necesario para alumnado de nova incorporación ao centro ou, se por algún motivo fose necesario co alumnado que cursa actualmente esta materia.

Exemplos:

Se se incorporase algún alumno ou alumna con altas capacidades intelectuais marcaráselle obxectivos individuais máis amplos que ao resto do alumnado do grupo, a través de actividades de ampliación, máis complexas, que lle obrigue a realizar o esforzo necesario que lle permita valorar a consecución de resultados. Aplicaranse as orientación na aula que se recollen no "Protocolo para a atención educativa do alumnado con altas capacidades intelectuais" elaborado pola Consellería de Cultura, Educación e Universidade.

Nos casos de alumnos e alumnas que poidan incorporarse ao longo do curso cunha discapacidade física hai que buscar mecanismos de actuación para cada caso en concreto.

No resto dos casos farase uso tamén, se fose necesario, dos distintos protocolos cos que conta a Consellería de Cultura, Educación e Universidade: Protocolo para a intervención psicoeducativa da dislexia e/ou outras dificultades específicas da aprendizaxe, Protocolo de tratamento educativo do alumnado con trastorno do espectro do autismo (TEA), Protocolo educativo para garantir a igualdade, a non discriminación e a liberdade de identidade de xénero, etc.

Porén, no momento actual, tendo en conta o número de alumnos e alumnas e o nivel, non cremos necesaria a adopción de ningunha medida previa co resto do alumnado, dadas as características académicas concretas do noso alumnado este curso. De tódolos xeitos, se, ao longo do curso, detectásemos calquera tipo de carencias, tentariamos poñer os medios para resolvelas: cambio de ritmo na clase, material distinto, reforzos en determinados temas, etc. O departamento conta cos materiais necesarios.

Para garantir distintos ritmos de aprendizaxe, pois cada alumno ten o seu ritmo e a súa forma de aprender, ofrécense actividades de reforzo e de consolidación relativas aos contidos claves da unidade pero tamén traballo de afondamento para o alumnado que teña interese de ir máis alá dos contidos curriculares.

Intentarase favorecer a integración na aula, de darse o caso, do alumnado con necesidade específica de apoio educativo facéndolle desenvolver un papel recoñecido polo grupo para mellorar a súa autoestima.

Se é necesario, traballarase con distintos ritmos de aprendizaxe. Un dato positivo neste caso é o baixo número de alumnos e alumnas co que contamos na aula, feito que favorece o traballo en distintos niveis.

A proposta do Departamento de Latín e Grego é a seguinte:

- Contidos para unha aprendizaxe básica común, pero de maior complexidade para algúns.
- Actividades, para diferentes niveis, e oferta de distintos tempos na súa realización, así como actividades de reforzo e de ampliación.
- Ter en conta as preferencias do alumnado para atender os seus intereses.
- Agrupamentos que posibiliten o traballo en equipo.

Se houberse alumnado que requirise atención virtual ao non acudir ao centro por causas xustificadas, prestaráselle atención seguindo as directrices recollidas nas concrecións curriculares do centro. A atención dada nas materias do Dpto. de Latín e Grego sempre sería a través das ferramentas colaborativas que ofrece a Consellería de Cultura, Educación e Universidade, como, por exemplo, a aula virtual.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Comprensión lectora: ademais da lectura de textos que se realizará en todas as unidades faranse lecturas teatralizadas de Plauto	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita: entrega de producións orais e escritas e textos que reescriben a historia e a mitoloxía	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.3 - CD e comunicación audiovisual: uso crítico da rede para buscar información, propiciando o coñecemento de webs relacionadas coa materia. Uso de ferramentas informáticas e audiovisuais para elaborar traballos individuais e documentos de aula. Uso do blog creado para a materia.	X				X			X
ET.4 - Emprendemento social e empresarial: traballo cooperativo e colaboración coa entidade ASPADEX					X			
ET.5 - Fomento do espírito crítico e científico: fomento no alumnado da obxectividade, imparcialidade, curiosidade, pensamento inquisitivo e racional, respecto á evidencia, tolerancia á incerteza e consideración á posibilidade de cambiar de opinión. A importancia do control da información para controlar o poder no imperio romano servirá de base para a práctica do fomento crítico nas redes sociais.	X				X			X
ET.6 - Educación emocional e en valores: este elemento transversal será tamén a temática do VI Certame ROSA, ROSAE, onde se traballa tamén a expresión oral e escrita.								X
ET.7 - Igualdade de xénero: traballarase este tema nos contidos de sociedade e vida cotiá, farase unha análise detallada do papel da muller en Roma, atendendo ás diferenzas coa muller grega.					X			

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.8 - Creatividade: traballo consistente en estudar e alterar as emocións na expresión facial da arte clásica a través de programas informáticos. Con este traballo tamén estaríamos tratando a competencia dixital durante a elaboración e a comunicación audiovisual no produto final.								X
ET.9 - Resolución de conflitos: traballárase nos contidos de historia e sociedade e vida cotiá. Nube de palabras relacionadas coa palabra pax para celebrar o Día escolar da non Violencia e da Paz. Con estas actividades tamén estaríamos tratando a comunicación audiovisual.	X							

	UD 9	UD 10	UD 11
ET.1 - Comprensión lectora: ademais da lectura de textos que se realizará en todas as unidades faranse lecturas teatralizadas de Plauto	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita: entrega de producións orais e escritas e textos que reescriben a historia e a mitoloxía	X	X	X
ET.3 - CD e comunicación audiovisual: uso crítico da rede para buscar información, propiciando o coñecemento de webs relacionadas coa materia. Uso de ferramentas informáticas e audiovisuais para elaborar traballos individuais e documentos de aula. Uso do blog creado para a materia.			
ET.4 - Emprendemento social e empresarial: traballo cooperativo e colaboración coa entidade ASPADEX			

	UD 9	UD 10	UD 11
ET.5 - Fomento do espírito crítico e científico: fomento no alumnado da obxectividade, imparcialidade, curiosidade, pensamento inquisitivo e racional, respecto á evidencia, tolerancia á incerteza e consideración á posibilidade de cambiar de opinión. A importancia do control da información para controlar o poder no imperio romano servirá de base para a práctica do fomento crítico nas redes sociais.			
ET.6 - Educación emocional e en valores: este elemento transversal será tamén a temática do VI Certame ROSA, ROSAE, onde se traballa tamén a expresión oral e escrita.			
ET.7 - Igualdade de xénero: traballarase este tema nos contidos de sociedade e vida cotiá, farase unha análise detallada do papel da muller en Roma, atendendo ás diferenzas coa muller grega.			
ET.8 - Creatividade: traballo consistente en estudar e alterar as emocións na expresión facial da arte clásica a través de programas informáticos. Con este traballo tamén estaríamos tratando a competencia dixital durante a elaboración e a comunicación audiovisual no produto final.			
ET.9 - Resolución de conflitos: traballarase nos contidos de historia e sociedade e vida cotiá. Nube de palabras relacionadas coa palabra pax para celebrar o Día escolar da non Violencia e da Paz. Con estas actividades tamén estaríamos tratando a comunicación audiovisual.			

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visualización da película "Gladiator" e posterior debate co profesor de Historia José Lebrancón Nieto.	Coa visualización desta película e posterior debate, por unha parte, complétase o estudo da unidade 1 onde se estudan as etapas da historia de Roma e, por outra, traballáse a transversalidade, en concreto, a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento de calquera tipo de violencia, a pluralidade, e o respecto polo Estado de dereito.	X		
Visualización da película "Espartaco" e posterior debate cun especialista en socioloxía.	Coa visualización desta película e posterior debate, por unha parte, complétase o estudo da unidade 5 onde se estudan as clases sociais en Roma e, por outra, traballáse a transversalidade, en concreto, os valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento de calquera tipo de violencia.		X	
Charla de Ana M ^a Suárez Piñeiro "A antiga Roma en feminino: grandes mulleres da historia romana."	Esta charla da profesora de Historia Antiga da USC Ana M ^a Suárez Piñeiro serve, por unha parte, para completar o estudo da unidade 5 onde se estuda o papel da muller na antiga Roma e, por outra, traballar a transversalidade, en concreto, a igualdade de xénero.		X	

Observacións:

Espazo requirido para as tres actividades complementarias anteriormente citadas: salón de actos do centro.
 Recursos necesarios para as tres actividades complementarias anteriormente citadas: ordenador e proxector.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
O traballo na aula (contidos, metodoloxía, temporalización) correspóndese co previsto na programación.
Metodoloxía empregada
As estratexias metodolóxicas utilizadas son as adecuadas.
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
Os tipos de agrupamento establecidos na programación didáctica, a organización dos espazos e uso de materiais e recursos son os axeitados para o desenvolvemento da programación.

Medidas de atención á diversidade
Detéctase con celeridade calquera problema que afecta ao alumnado, con especial atención ao ACNEAE, identifícase a súa casuística particular e póñense en marcha as medidas precisas en colaboración co Departamento de Orientación.
Clima de traballo na aula
Na aula hai un clima de traballo bo e o grao de satisfacción do alumnado coa materia e máis coa persoa docente é alto e responde ao planificado na programación.
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
Trabállase en constante coordinación co resto do equipo docente, co Dpto. de Orientación e estase periodicamente en contacto coas familias ou titores legais.

Descrición:

Obxectivos

Axustar a práctica docente ás peculiaridades do grupo e a cada alumno e alumna.

Comparar a planificación curricular co desenvolvemento da mesma.

Detectar as dificultades e os problemas na práctica docente.

Favorecer a reflexión individual e colectiva.

Temporalización

Realizarase ao final de cada trimestre unha avaliación xeral. Recolleranse os resultados na acta do departamento do mes correspondente, xunto coas propostas de mellora, e tamén na memoria final do curso.

A avaliación das unidades didácticas realizarase ó rematar cada unha delas.

Instrumentos

Para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente empregárase unha escala de 1 a 5 seguindo o modelo establecido na táboa da que dispón o departamento, na cal se recollen os indicadores de logro indicados anteriormente, agás para a análise do clima de traballo que se empregará unha enquisa de satisfacción anónima.

Para a avaliación das unidades didácticas a análise do clima de traballo empregárase os instrumentos dos que dispón o departamento: táboa do profesor, sesión de diálogo na clase, enquisas de satisfacción ao alumnado.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Obxectivos:

Realizar os axustes oportunos na programación didáctica.

Facer propostas de mellora.

Orientar a elaboración da programación didáctica do curso seguinte.

O Dpto. de Latín e Grego conta cunha táboa de indicadores para facer o seguimento e avaliación da programación didáctica.

Mensualmente farase un seguimento da programación da materia e realizarase a avaliación da mesma para ver se é necesario realizar algunha modificación.

Se, ao longo de todo este proceso de análise se detectaran disfuncións graves entre a marcha das clases e o escrito na programación didáctica do curso, tentaríanse poñer os medios para solucionarlas.

Ao rematar cada unidade didáctica e ao final do curso indícanse as propostas de mellora. Se hai propostas de mellora susceptibles de ser introducidas no curso actual, procederase á súa incorporación. De non ser o caso, quedarán recollidas nas actas do departamento e na memoria para introducilas o curso seguinte.

9. Outros apartados

1. Actividades extraescolares

1. VI Certame ROSA, ROSAE do Dpto. de Latín e Grego do IES Fernando Blanco.
2. Viaxe á Coruña para visitar a Torre de Hércules e o Museo de Belas Artes.
3. Visita ao castro de Viladonga (Castro de Rei) e á cidade de Lugo.
4. Xornadas de Teatro Grecolatino.
Estas xornadas celébranse na Coruña, Lugo e Ourense. A asistencia a un lugar ou outro dependerá de onde atopemos as entradas.
5. Visita ó museo da catedral e á Biblioteca América en Santiago de Compostela.
6. Viaxe a Madrid, que conta con numerosos lugares onde se plasma a mitoloxía clásica e con museos que albergan importantes obras con temática grecorromana.
7. Viaxe por cidades e pobos de España e/ou Portugal para coñecer o legado romano.